СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. Рік XXXIX. Ч. 276. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 27 листопада 1931. VOL. XXXIX. No. 276. Jersey City, N. J., Friday, November 27, 1931. THREE CENTS.

ПРОТИ ДОСТАВИ ЗБРОЇ ДЛЯ ЯПОНЦІВ І КИТАЮ

ВАШИНГТОН. — Сорок одно товариств, які пропагують світовий мир, між якими є Федеральна Рада Церков Христа і Міжнародня Жіноча Ліга Мира і Свободи, звернулися до президента Гувера з проханням домагатися від конгресу заборони постачання зброї і муніції для Японії і Китаю.

Разом з тим ці товариства домагаються від президента публичної заяви, що Японія і Китай не дістануть позичок так довго, поки не перестануть з собою воювати.

ВОКЕРА ОДНІ ХВАЛЯТЬ, А ДРУГІ ГАНЯТЬ.

СЕН ФРЕНСИСКО. — Ґовернор Джеймс Ролф мол. і мейор міста сердечно привитали мейора Вокера, котрий прибув з Ню Йорку, щоб інтервенювати в справі Мунія. Одна частина місцевої преси приняла Вокера з великими похвалами за його гуманність, а друга називає його приїзд „безличним вмішуванням" і „позуванням". Кажуть, що в Каліфорнії є і без мейора Вокера богато людей, котрі стараються звільнити Мунія, а Вокер хай дбає краще про те, щоби вичистити Ню Йорк від хабарників.

Одні признають, що справа Мунія зискала дуже богато на популярности через Вокера, а другі кажуть, що Вокер заводить у Каліфорнії систему Тамані Гол, яка признає полагоджування найважніших справ при „сніданкових столах", між приятелями, в чотири очі.

ПІДПЛАЧУВАВ ОБИДВІ ПАРТІЇ.

ВАШИНГТОН. — З доходжень сенатського комітету в справі діяльности лабіїстів виходить, що Б. Далберг, голова ріжних цукрових компаній, піддержував при останніх президіяльних виборах обидві партії. На виборчий републиканський фонд він зложив $5,000, а демократам дав $1,000.

ЩЕ МАЮТЬ ПОВНО ЗБІЖА І БАВОВНИ НА СКЛАДІ.

ВАШИНГТОН. — З закупленої Федеральною Фармерською Радою пшениці осталося ще на складі в дні 1 листопада 189,656,187 бушлів. Плачено за неї пересічно по 81.97 центів за бушель.

Бавовни було на складі з кінцем липня ще 1,310,789 звоїв. Плачено за неї пересічно по 16.3 центів за фунт.

ЗНОВУ ПОБІДИВ ДЕМОКРАТ.

СЕН АНТОНІЮ (Тексас). — При виборах до палати послів вийшов послом з 14 округи Ричард М. Клеберґ, демократ. Перед ним був послом Ґери Вурцбах, републиканець, котрий послував шістьма наворотами.

КАНАДА МАЄ ПОНАД 10,000,000 НАСЕЛЕННЯ.

ОТАВА. — Останній перепис населення виказує, що Канада має понад 10,000,000 мешканців. Точних обчислень ще нема.

ОСУДЖУЄ КАРНУ СИСТЕМУ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Волтер М. Теер, стейтовий комішенер поправи, твердить, що карні закони Злучених Держав є ні до чого, бо кара є пристосована більше до злочину ніж до злочинця. Він каже, що не можна карати тих, котрі перший раз допустилися проступку, в такий самий спосіб як тих котрі вже нераз були карані. Злочинці першої категорії повинні бути так засуджені, щоби вони відчували, що можуть бути уласкавлені кождої хвилі. Тому Теер є противний карам з означеним реченцем. Стейтова Рада Уласкавлення повинна вирішувати, як довго має злочинець оставатися в тюрмі.

КАЖЕ, ЩО НІМЕЧЧИНА ВИЧЕРПАНА Й ОБДУРЕНА.

НЮ ЙОРК. — Ґерет Джонс, бувший секретар для справ заграничних при Ллойді Джорджі, мав про Німеччину виклад, в якім підчеркнув, що Німеччина є вичерпана й не може сплачувати репарацій. Він каже, що німецький нарід обдурили власні політики, Верзайський договір і капіталізм. Тому в Німеччині домагаються тепер політики сильної руки в справах заграничної політики, а далі сильної армії й ревізії Верзайського договору. Він не вірить в успіх конференції в справі розброєння, а вірить, що до такого розброєння прийде доперва тоді, як Франція і Польща скрахують фінансово.

САМОВБИВСТВА ЗРОСТАЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — До 1920 р. було в Ню Йорку пересічно 750 самогубств на рік. У 1930 р. було вже 1,471, а цього року буде ще більше.

МАМИ, НЕ ГРОЗІТЬ ДІТЯМ!

НЮ ЙОРК. — Професор д-р Смілі Блентон каже, що це дуже погана метода виховання, коли мати відгрожується дітям, що вона їх перестане любити, як вони допустяться злих учинків. Така погроза є тим самим, що й биття. Це ділає на дитину неґативно.

БОЛЬШЕВИКИ МІЖ СОБОЮ.

В органі найвищої радянської економічної ради „Савєтскоє строїтельство" появилася цікава стаття п. з. „Вторая пятілетка", що викликала серед большевиків велике враження. Стаття стверджує, що пятилітній господарський плян завів у радянській господарці капіталістичні методи, а господарського положення в Радянщині зовсім не змінив. Уложити загальний господарський плян, який заздалегідь передбачував би господарський розвиток такої великої держави, як Радянщина, не можливо. Соціялістична мудрість не може обійтися без фантазії й у цьому найбільша хиба господарського пляну. Друга пятилітка, що над її пляном тепер працюють, може ще більше ніж теперішня задурманити голови й викликати опозиційні настрої. — Отвертий виступ проти большевицьких господарських плянів стягнув, розуміється, гнів на редакцію згаданого часопису. Цілу редакцію усунено, назначуючи новий її склад.

МЕШКАНЦІ ТЮРМИ В СОКАЛІ.

В сокальській судовій тюрмі сидять: студент Ярослав Булай і дві господині з Боянич, яких арештувала поліція у звязку з підрізанням телеграфічних стовпів біля Боянич.

З КРАЄВОЇ ХРОНІКИ.

В Стрілковичах біля Борщева кинулася 74-літня Тереса Чорній у ріку й потонула. Причиною самовбивства була нужда. — В Сяноці засудив суд за зловживання на шкоду державної скарбниці Івана Келера на 14 місяців, Самецького на 14 місяців і Літвінського на 6 місяців тюрми з зачисленням слідчої вязниці.— Шофер Ковальський привіз до Ставчан невідомого подорожного, який заплатив йому ударом цеґли по голові, а сам зник. — За шпіонажу покарав чортківський суд М. Уляницького на 7 літ, П. Гуцула на 4 роки, С. Макогонюка на 6 місяців важкої тюрми з зачисленням слідчої вязниці. — В Переволоці, бучацького повіту, згоріло на фільварку Івана Шавлівського 6 стирт пшениниці, 1 стирта вівса й 1 стирта соломи. Все це було обезпечене на 60,000 золотих. Бучацька поліція веде слідство.

НАМІРЕНЕ ВБИВСТВО І САМОГУБСТВО.

На одній з вулиць Стрия купець Болеслав Ґречинський напав на Юлію Душару і в намірі вбити її — сильно вдарив її сокирою в голову, після того витягнув револьвер і застрілився. Важко ранену Душару перевезли до лічниці. Причиною наміреного вбивства була пімста Ґречинського за те, що він програв з Душарою цивільний процес.

ПОЛЮВАННЯ НА ВИГРАНІ.

Берлінські злодії вигадали легенький спосіб виграти на державній льотерії. Представник злодіїв слідкує за висідом льосування і телефонічно повідомляє своїх товаришів, на які числа впали виграні. Вони жерщій купують льос із тим числом у крамниці, поки ще власник довідається про вислід льосування. Таким робом у руки злодіїв попав льос із виграною 1,000 марок.

НАСЛІДКИ РИЗИКОВНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ.

Ліси і вуголь займають одно з передових місць серед природних богацтв Радянщини, а проте радянській державі грозоть цього року недостача топлива. Передбачаючи цю кризу, Радянська Центральна Рада наказала ряд ощадностей, щоби злагіднити ситуацію бодай у Москві. Бюрові кімнати можна опалювати тільки що третій день. Залізниці й промислові контингенти на 10 відсотків. Деякі фабрики й промислові заведення перекинулися з вугля на інші дешеві опалові матеріяли. Вкінці спільна ухвала партійної контрольної комісії та селянсько-робітничої інспекції проголосила 3-місячну боротьбу за економію опалу, а окрема комісія буде стежити, чи ощадностеві розпорядки виконуються. Слід не забувати, що це недавно радянська влада управляла в Европі домпінґ, вивозячи за безцін свої дрова та вуголь.

ҐАРАКІРІ У ВІДЕНСЬКІЙ ТЮРМІ.

За кроваву бійку сидів у віденській тюрмі Карло Ґакта. Оноді спркрився йому побут у тюрмі й він поранив себе важко вістрям жилетки й тепер догоряє у лічниці.

„СКАЖИ ЛЕНІНОВИ, ЩО ТИ НЕ ОСТАННІЙ".

В Еділу, кабарахського району на Кавказі, вбили повстанці члена сільради, Артима Гасумова. Біля трупа вбитого комуніста лишили вони карточку з написом: „Скажи Ленінови, що ти це останній!"

ГОЛОСИ З „РАЮ".

В останнім часі Українці ріжних місцевостей Волині одержали з Радянщини чимало листів, у яких мешканці „совітського раю" в один голос скаржаться на жахливі умовини тамошнього життя. З району Петровська пишуть, що годі вже витримати гніт і нужду, й висловлюють бажання втекти на Волинь, де найтяжча фізична праця булаб для втікачів щастям. Інтеліґентна жінка з району Гомеля просить прислати їй голок і ниток, яких нема. Скаржиться на страшний брак мила й інших предметів першої необхідности Особливим сумом і розпукою навіває від листів селянхліборобів. Ті вже й не мріють за покращання долі і якоєв тупо ждуть свого кінця. Цікаво, що ті, які ще рік тому буцімто були задоволені своєю долею, тепер розпучливо жаліються. З відомих причин прізвищ авторів цих листів подати не можемо.

ЗАСУД ФЛЯМАНДСЬКИХ ПАТРІОТІВ.

В Ґандаві (Бельгія) відбувся процес проти членів фляманської організації, котрі підчас манифестації в Діксмінд зірвали бельгійський прапор. Підсудних засуджено на грошеві кари та на кари вязниці від 15 днів до трох місяців.

БУРІ НА АДРІЯТИКУ.

Підчас бурі, яка оноді лютувала на Адріятику, втонув біля Задару рибацький човен з вісьмома рибалками. Кількох рибалок вирятували, інші втонули.

ЗНОВ ЗАСУДИЛИ НОВАЧИНСЬКОГО.

Адольф Новачинський, один з найвизначніших польських журналістів ендецького табору, мав те щастя, що зприводу своїх статтей уже кілька разів був чинно зневажений, а останній раз стратив навіть око. За деякі свої виступи був також кілька разів судово караний. Ось тепер суд засудив його як відповідального редактора „Ґазети Варшавскої" на кару 2 тижні тюрми і грivну 1,000 зол. за наклепові статті під адресою краківського ІКЦ.

АВТА Є ПРИЧИНОЮ НЕМОРАЛЬНОСТИ.

Англійці видвигнули цікаву проблему: їзда автом впливає погано на моральність англійської молоді.

В університеті в Кембрідж виголосили виклади й відчити на цю тему деякі з професорів. „Я нічого не маю проти їзди автом, але завжди мене дивує, як у неділю їде на прогульку богато пар в критих автах. Чому вони не їдуть у відкритих? Зачинені авта заслонюють перед світом неморальні поступки пар, а поліція має важке завдання. Треба отже звернути увагу міністерства освіти, щоби воно враз з міністерством внутрішніх справ поцікавилося цею справою на спеціяльній конференції."

ЩЕ ОДНА ЖЕРТВА.

Володимир Кульматицький, громадянин Городища (повіт Бережани), маґістер прав, член місцевих і центральних українських установ, помер 17 жовтня ц. р. в годині 5 рано у шпиталі в Бережанах в 48 році життя. Похорон відбувся в Городищу 18 жовтня м. м. пополудні.

З Покійним зійшов у могилу громадянин загально люблений і шанований за свою веселу й товариську вдачу та за добре серце. Жив довгі роки у Львові, працюючи в Народній Канцелярії та в бюрах Українського Еміґраційного Товариства, тому мав широкий гурт знайомих і приятелів, серед яких вістка про його смерть викликала щирий жаль. Покійний перейшов теж у Городищі минулорічну пацифікацію. В. Й. П.!

ЩО ІТАЛІЙЦІВ БОЛИТЬ.

Папа Пій XI. оголосив недавно в пресі, що скличе з кінцем ц. р. до Риму консисторію, щоби вибрати нових кардиналів. У звязку з тим італійська преса зазначує, що всупереч традиції теперішня кардинальська колеґія не має італійської більшости. На протязі кількох останніх років число кардиналів наслідком смерти сильно зменшилося. Замість нормального числа 70 кардиналів є тільки 57 власників кардинальського капелюха. Між тими 57 кардиналами є 26 Італійців, 4 Німців, 4 Американців, 5 Еспанців, 2 Поляки і 2 Австрійці. По одному представникови в кардинальській колеґії мають держави: Бельгія, Голяндія, Портуґалія, Анґлія, Ірляндія, Чехословаччина, Мадярщина й Південна Америка. Італійська преса висловлює надію, що нові іменування кардиналів запевнять Італійцям більшість; інакше може статися, що голосами не-італійських кардиналів папою міг би бути вибраний всупереч традиції чужинець.

ЗАПИТ В АНГЛІЙСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ В СПРАВІ АРЕШТІВ У ГАЛИЧИНІ

ЛОНДОН.—Підчас засідання англійського парляменту 12 листопада посол, полковник Веджвуд, запитав міністра справ закордонних, чи має він інформації про останні масові арешти Українців у Польщі. Арешти ці переведено в Галичині та в сумежних українських землях під Польщею при кінці вересня б. р. за політичні вчинки. Веджвуд питав також, чи кого з арештованих уже поставлено перед суд.

На запит відповів заступник міністра, капітан Еден, що по відомостям англійського посла в Варшаві при кінці вересня під Польщею арештовано 30 Українців, в більшости студентів. Ці арешти влада ставить у звязок з убивством Голуфка. Міністерство ще не має інформацій про те, чи кого з них уже поставлено на суд.

Після того полковник Веджвуд спитав заступника міністра, чи не може міністер дізнатися від свого посла у Варшаві, що сталося з цими арештованими, як це робив нераз його попередник. На це заступник міністра відповів, що ці арешти, наскільки він має інформації, не є порушенням прав національних меншин, гарантованих договором 1919 року. Взагалі ціле питання меншин на Україні поставлено на порядок денний Ліґи Націй, а тому він думає, що й цю справу треба лишити Лізі.

Тоді посол Райс Дейвіс запитав заступника міністра, чи Комітет Трох далі пильнує цілої проблеми й досліджує її. Заступник міністра відповів, що на це питання дають відповідь уже оголошені документи, що тичаться цієї справи.

ЗНОВУ БОЇ ПІД МУКДЕНОМ.

МУКДЕН (Манджурія). — Між японськими та китайськими військами прийшло до завзятих боїв на залізниці Мукден-Пекін. Японці кажуть, що це бої місцевого характеру з бандитами, які напали на невеликі японські війська.

Та назагал треба вважати, що це початки широко задуманої нової японської воєнної операції, направленої до захоплення ними цілої південної Манджурії. Японці тепер готуються до боїв з армією бувшого ґубернатора Манджурії, що сам перебуває в Пекіні.

ЯПОНІЯ ГРОЗИТЬ ДАЛЬШИМ НАСТУПОМ.

ТОКІО (Японія). — У воєнних і урядових колах кажуть, що коли Китайці не припинять своїх бандитських нападів на японські війська в Манджурії а китайські ґенерали не припинять концентрації своїх військ на китайсько-манджурськім кордоні, то японські війська поведуть дальший наступ, щоб захопити в свої руки місто Чінчов, де тепер знаходиться штаб манджурських китайських військ.

КИТАЙЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗВІЛЬНЕННЯ МАНДЖУРІЇ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Китайський делеґат у Лізі Націй, Ші, має домагатися, щоб Японія на протязі двох тижнів вивела свої війська з Манджурії. До цього Ліґа Націй малаб спонукати Японію. Відхід японських військ мав би переводитися під доглядом спеціяльної комісії Ліґи Націй.

МОСКВІ ПРИВИДЖУЄТЬСЯ ВІЙНА.

МОСКВА (СССР). — Нарешті комуністичні ґазети мають про що писати з задоволенням. Вони тепер висувають ту гадку, що Америка рішила натровити Японію на Росію. Тому Америка й веде подвійну гру в Лізі Націй та на міжнародньому полі. Вона нібито є проти японської окупації в Манджурії, а разом з тим не хоче вживати ніякого примусу проти Японії, щоб вона спинила свій наступ на Манджурію.

Большевики думають, що Америка й деякі інші держави рішили знову створити довкола Росії такий саме „санітарний кордон", який був створений у часах премієрства Клеманса. З війни проти Росії, або з повалення большевиків у Росії, комуністичні ґазети кажуть, Америка чекає оживлення її промислу та взагалі економічного життя, бо тоді відкрилисяб для неї великі російські ринки.

ЛЕЙБОРИСТИ ПІДТРИМАЛИ МЕК ДОНЕЛДА.

ЛОНДОН (Анґлія). — Підчас голосування над законопроектом про поширення прав домініям крайні консерватисти під проводом Черчиля голосували проти урядового законопроекту. Уряд підтримали лейбористи, що творять тепер у парляменті головну опозицію.

Таким чином уряд Мек Донелда здобув більшість 300 голосів. За законопроект голосували 350 послів, а проти лише 50.

БІЙКА РОСІЙСЬКИХ ТА РУМУНСЬКИХ МОРЯКІВ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — На Чорному морі прийшло до завзятої бійки між російськими та румунськими тральними суднами. Моряки билися гаками, а також стріляли з огнепальної зброї. Чим бійка скінчилася, ще не відомо. Є чутка, що три тральні судна затоплено.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬСЬКИЙ СОЙМ і АВТОНОМІЯ для УКРАЇНЦІВ

Д-р Степан Баран, представник Українського Клюбу, заявив у своїй промові в справі законопроєкту польських соціялістів про територіяльну автономію для Українців, що цей проєкт має маніфестаційний характер. І дійсно так є, бо польські соціялісти добре знали, що такий проєкт не має у сьогоднішній Польщі найменших виглядів на здійснення. Тому вони видвигнули його для маніфестації перед світом, щоби ратувати захитаний польською „пацифікацією" престіж польської держави.

Властиве відношення Поляків до автономії Українців виявилося наглядно підчас дебати над цею справою. Польські соціялісти мусіли, ясна річ, боронити свого законопроєкту. Були між ними навіть такі білі круки як посол Ґжечнаровський, котрий ствердив, що Українці мусіли піти зі своїми жалобами до Ліґи Націй, бо польський сойм не хотів поладнати їх слушних вимог. Він навіть пригадував Полякам, як їх недавно нищила безоглядно Москва і як прокуратор Апухтін відповів колись польській делеґації, що „Варшава не ваша", та що пізніші історичні події все те змінили.

А референт, посол Нєдзялковський, твердив, що український нарід є під нинішню пору такий сильний, що нема найменших виглядів на його засимілювання. І тому радить Польщі поспішитися з розвязкою українсько-польського питання, щоби не було запізно й щоб не сталося з Польщею те, що сталося з Росією й Німеччиною за їх легковажне становище до польської проблєми.

Та інші промови польських послів, котрі виходили дійсно з самого польського серця і переконання, хоч були обережно сказані, ствердили, що серед міродатних чинників у Польщі не зайшли ніякі зміни щодо відношення Поляків до Українців. Поляки все ще дивляться на українську проблєму тільки під кутом „великої місії історичної Польщі ген аж по Київ". З того боку вважають вони автономію для Українців тільки „починОм до ще сильнішого розвитку українського сепаратизму", а далі „етапом до відірвання полудНево-східних земель від Польщі".

Вшехпольські посли виразно заявилися за дальшу асиміляційну політику супроти Українців, виходячи з того заложення, що екстермінаційна політика не вдається тільки супроти сильних народів, уважаючи тим чином Українців „слабим" народом.

Дебати виказали, що в Польщі, коли ходить про українську справу, осталося все — по старому.

О. С.

ДИКТАТУРА ПРОТИ ПАРЛЯМЕНТУ?

У Варшаві зачався процес проти Центролеву, проти берестейських вязнів. Не проти всіх, **лише проти польських.** З великою помпою, з величезним зацікавленням публики, з присутністю заграничних кореспондентів, з драматичними моментами і т. п.

Як маємо відноситися до цього процесу ми? Чи дійсно йде боротьба між диктатурою і лібералізмом? Між диктатурою і парляментаризмом? Чи від перемоги одної чи другої сторони дійсно щось зміниться на краще для нас?

Певно, спосіб поступовання санації зі своїми противниками осуджений цілим світом цивілізованим; певно, що він — сей спосіб — нагадує поступовання зі своїми противниками царату. Але... Є маленьке: але! Один зі свідків на процесі, віце-міністер внутрішніх справ, заявив, що конґрес Центролеву (бльоку центрових і лівих партій-людовців з Вітосом, ППС з Баґінським і ін.) у Кракові перед роком — мав допровадити до повстання і скинення істнуючого режіму маршала Пілсудського; що сю ситуацію вже зачали використовувати Українці і комуністи, отже, що урядови нічого не лишилося, як застосувати режім „твердої руки". Іншими словами: з огляду на революційні течії в Польщі (особливо іредентистичні) — ніякий інший режім у ній, опріч режіму „твердої руки", не можливий... Так думає в дійсности уряд і урядові круги. А як думає опозиція? Ми чули промови її членів на суді. Дійсно, вони признавалися до того, що хотіли скинути істнуючий уряд, але як? Тільки в дорозі **леґальної парляментарної боротьби,** тільки в дорозі приготовання мас до нових виборів, щоби, діставши більшість у соймі, обняти керму правління державою. Всі промовці-обжаловані підкреслювали, що вони й не думали накликати маси до революції і далекі були від того, щоби погрузити країну в вир горожанської війни. І коли переглянемо дійсний стан річи і цілу тактику опозиції в соймі — то мусимо признати, що обжаловані говорять правду.

„Тільки тому ви, санатори, поводитеся з нами так безоглядно, що знаєте, що ми не застосовуємо проти вас метод терору..." говорив один з обжалованих. Щож се за така лагідна опозиція? Звідки такі лагідні тони? Хтось би подумав, що це в обличчю небезпеки засуду таке говориться. Але ні! Хто читав енунціяції лідерів опозиції далеко перед процесом, їх пресу і т. п., — той знає, що і **тоді їх тон був не інакший,** і заміри теж такі. Звідкиж це? А власне звідтя, що **опозиція,** таксамо як і санація, **боїться розплутати горожанську війну в країні, де третина людности є непольська.** І тому — хоч і з протестами — **але толерує диктатуру,** бо знає, що всякий інший режім був би для держави з таким національним складом — небезпечний... Знає це „патріотичне" наставлення опозиції й уряд, звідти — його **методи** правління. Так представляється справа. І тому ми не маємо що спочувати ані Санації, ані Центролевові, бо відносно „меншостей" — є їх програма і тактика однаковісінькі. В области культури і просвіти не буде від санатора ліпший — ендек Гломбінський. В области економічної політики не буде ліпший від санатора ендек Ґрабський, автор проєкту кольонізовання наших земель Мазурами, проєкту, перед котрим бліднуть проєкти пруської Гакати, ані інші.

Санація знає, що вона робить, коли править з помічю диктатури і над меншостями і над Поляками. І опозиція — мимо драматичних слів — знає, що вона робить, коли ограничується гарними словами протесту, в ґрунті річи толеруючи режім диктатури... Спільне побоювання за долю держави національностей — вяже їх нерозривним вузлом, якого перетяти не хоче ні одна, ні друга сторона.

Берестейський процес польської лівиці і Центролеву не є процес за старі чи нові форми правління державою, не є процес за старі чи нові форми співжиття з меншостями. Це процес двох політичних польських ґруп межи собою — от як, скажім, війна большевиків з білими Росіянами — за те, хто буде верховодити в державі польській, хто дектуватиме свої закони „меншостям". Меншости — сі спори нічого не обходять, а вирішення їх у положенню тих меншостей нічого не змінить. Держави того національного складу, що Росія чи Польща, ніколи не можуть вступити на шлях свободи... Хтоб у них не правив, праві чи ліві, Сталін чи Денікін, Санація чи Центролев.

М. Ніцкевич.

ЧУЖЕ МИНУЛЕ І НАША ДІЙСНІСТЬ.

Недавно в Чехах велике заінтересовання викликала звукова фільма краевого виробництва, що поставлена на підставі історичної повісти одного з найважніших чеських письменників-істориків, Іраска — „Песиголовці".

Викликала вона заінтересовання не завдяки своїй технічній і артистичній обробці, а якраз тому, що вона чеському народові нагадує його історичне минуле, нагадує ті часи, коли чеський нарід ще був в неволі і зносив наруги чужого володарства, яке визискувало його. Викликала вона заінтересовання тому, що на повістях Іраска виховалося ціле покоління чеських патріотів, котрі підготовили повстання чесько-словацької державности.

На екрані перед очима глядача старосвітське чеське село. Село на початку вільне від кріпацтва, що хоронить писані документи чеських королів, видані їм за спеціяльні заслуги, силою яких вони мали користати зі спеціяльних привілеїв.

Але ніякі документи, тимбільше чеських королів, не можуть вратувати вільних селян — „ходів" від закріпощення, що тоді тут було загальною державною системою. Вільних селян закріпощують, не зважаючи на їх протести і боротьби, а провідників карають вязницею і смертю.

Для чеського глядача це обурююче і зворушуюче до глибини душі видовище, але видовище історичного минулого, давнього минулого. В салі чути здушений плач нервових жінок і дітей. Але з салі всі вони виходять усміхнені і щасливі зі знанням того, що цей час упокорення давно минув і тепер чеському народові не загрожує нічого подібного. **Більше того: більшість цих глядачів переконана, що таких жахів не можна ніде спостерігати, принаймні в Европі.**

Цілком інший настрій викликує ця картина в українського глядача. Він напевно не проливає сентиментальних сліз над недолею нарешті побіджених „ходів". В ньому ця картина побуджує страшну ненависть до нашого східнього володаря, що нічим не відріжняється від давнього февдала, якого історія так жорстоко і справедливо осудила.

Треба бути дуже короткозорим, щоб не побачити просто застрашаючих подібностей між кріпацькою добою з її сваволям окремих більших і менших володарів і між т. зв. соціялістичною добою, що від більше як десятьліття тревае на теренах бувшої російської імперії, — в тому числі і на **Великій** Україні та Кубані.

За волю, рівність і братерство! Таке гасло висунула велика французька революція, а російські большевики взялися його здійснювати. Гасла привабливі, отже не диво, що большевики зібрали величезну силу людей, яких кинули на боротьбу не тільки проти своїх безпосередніх ворогів, російських монархістів, **але й проти нас, Українців, що боролися за свою волю.**

Гасла лишилися гаслами, а життя виказало щось противне цим гаслам. Замісць волі, большевики дали народнім масам поневолення, яке неможливе було навіть за російського царату. Большевики підпорядкували своїм цілям усе. Заграбили в імя „всесвітньої революції" не тільки матеріяльні добра, але й внутрішне „я" свого многострадального громадянина, заставляючи його думати і почувати на своє грубе копито. В імя чужого холодного молоха, що називається „світовою революцією", скалічено людину, стараючись вигнати з неї все те, що в ній є людського.

Чули ми гасло „воля слова"! А з нього вийшла абсолютна заборона людської вільної думки, що не відповідалаб від А до З большевицькій ідеольогії.

Замісць рівности большевики обдарували своїх підданих кастовістю і ворожнечею в лоні самих „працюючих кляс", а замісць братерства — відчуженням людини від людини.

Світова преса давно вже схарактеризувала знамениту большевицьку „колективізацію" новочасним закріпощенням селянства і це не є тільки вияв ворожости до цілком протилежної і наступаючої господарської системи, як твердять большевики, а ствердження дійсного життевого факту.

Селянству відібрано волю самостійного господарювання проти його волі. Забрано у нього все, що спонукувало його до дальшої господарської творчої праці. А хіба це не є новим невільництвом, що правда прикрашена рафіновано брехливою фразеольоґією, яка тішить лише самих творців її (а може й їх вже не тішить), але ніколи народні маси, котрі поставлено в щоденний обовязок вислухувати красномовство большевицьких ідеольоґів?

Протестуючих „ходів" закріпощено, а провідників їх позамикано до вязниці й усмерчено. Чи не те саме на Радянщині? Маси селянства закріпощено, а непокірних заслано на Соловки, де вони поволі у великих муках і наругах вимирають. Міліони вязнів! Міліони живих трупів, що підтримують до останнього віддиху радянський експорт!

Російські народники, розчаровані в европейському заході, твердили, що Росії не треба переходити шляху капіталізму, щоб досягти соціялістичного ідеалу. Теж саме твердили большевики, **але на практиці вони виявилися більш скрупулятними ніж сам Маркс і вирішили повернути підвладні собі країни на повторення курсу невільництва.**

Закріпощення робітництва навіть не завивається в паперці. Видано наказ, силою якого робітництву забороняється довільно зміняти місце праці.

В „Песиголовцях" змальовано просто неймовірну сваволю „панських посіпак". За анальоґіями в большевицькому раю не треба далеко шукати. Варто тільки прочитати твір Головатого „Бурян" і з цього твору, виданого тамже на радянщині, кожний зможе мати прекрасне поняття про господарювання большевицької адміністрації на місцях. Господарювання повне жахів, яких не можна оправдати ні з одної точки погляду. А „Бурян" написаний кілька років тому. Щож робиться тепер, коли всі шруби сильніще підкручені?!

Ось чому український глядач, у протилежність чеському, виходить з „Песиголовців" не з облекшенням, а зі злобою, злобою жахливої дійсности.

П. Котович.

ЧОТИРИ РОКИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

(Спогади бувшого комсомольця).

(23)

XLIV.

Хлібозаготівлі.

Врожай ярових збіж були середні, 40 пудів з гектара, так показував пробний обмолот, зроблений аґрошколою. На селянських нивах урожай очевидно нижчий, але коли припустимо навіть, що такий самий, як і в аґрошколі, то й тоді у Воронцівці вродилося всього 138,000 пудів.

Це не завадило большевикам накинути Воронцівці завдання вивести „хлібних зайвин" 168,000 пудів. На зборах ніхто не наважувався сказати про це комісарові для хлібозаготівель, що приїхав з Херсону.

Був це голова окружної філії учительської спілки „Робос", але це не був учитель, лише професійний комуніст, що закінчив український комуністичний університет в Харкові. Коли в приватній розмові вчителі звернули його увагу на фантастичність цифри 168,000 пудів, він спокійно відповів:

— Ми це все ураховували. Не треба забувати, що Воронцівка — центр хлібної спекуляції і тут, у куркулів, є ще захований хліб з торішнього й позаторішнього врожаю...

Зпочатку закликали селян здати всі свої зайвини, полишивши собі на харчі і на весняну засівкампанію. Далі пайку на харчі зменшили, але коли й це не помогло, зажадали засівного матеріялу. Зібрали 42,000 пудів, а далі хоч що роби, не везуть селяни хліба!

Скликали засідання сільради. Комісар робить доповідь, лає сільраду за млявість, за те, що сільрада й усе селянство піддалися підшептам куркулів.

— Хліб є, і хліб ми візьмемо! — по складах закінчує він, стукаючи кулаком об стіл.

Секретар партійного осередку пропонує, щоб члени сільради зараз же зголосили, скільки хто дасть зайвин, щоби показати приклад усім селянам.

— Я пожертвую пів пуда ячменю, — заявляє один селянин.

Зараз же мов опарений, підскочив комісар:

— Ми не **жертв** просимо, а ми, радянська влада, в інтересах трудящих **вимагаємо** від усього селянства **продати** нам свої зайвини!

З черги в дискусії забирає слова начальник міліції (начміл):

— Я маю відомости; я сам і другі міліціонери чули, як деякі куркулі аґітували проти хлібозаготівель. На жаль, свідоцтво міліціонерів не дійсне (?), а тоб я зараз заарештував цих куркулів. Але заявляю ось тут, перед робітничими й селянськими депутатами, що як мені тільки хто заявить проти куркуля, я його (куркуля) зараз же арештую й підведу йому статтю закона!

Безперечно, це була провокація. „Начміл" хотів, щоб йому доносили, але, на причуд дивний, цієї провокації не зрозумів комісар і накинувся на начміла:

— Коли то вже наша міліція — обурювався комісар — відкине буржуазний погляд! От наш начміл чує, як куркуль аґітує проти радвлади, проти хлібозаготівель, і думає: „Чекай, сякий-такий! нехай-но на тебе хтось донесе, я тобі тоді покажу; статтю пришию!" А треба його зараз же заарештувати, а статтю ми йо-му знайде-мо!

Не дивлячись на натиск, провокації й навіть арешти (заарештували трох селян), хліба всетаки не везли.

Але винахідливість большевиків справді гідна подиву. Видумали „червоні валки". „Змобілізували" вчителів, лікарів, аптикаря, — словом, громадян, яких селяни потребують і, до певної міри, шанують, та післали їх попід хати жадати чи просити збіжа на червону валку. Давали, хто пуд, хто два, хто пів пуда.

Страшно було дивитись на ту біду, нужду, на купу півголих дітей, що тулились до себе на печі; боляче було бачити на столі чорний малай*), який, я не знаю, чи можна вгризти, чи ні... і від цих, замучених большевиками, напівголодних людей треба було видирати пуд, пів пуда збіжа!

Другого дня після такого обходу проїздила підвода, а селяни виносили обіцяне збіже. Це збіже везли до всипного пункту з червоними прапорами. Підводи зустрічала музика. Оце й були „червоні валки".

Дві такі валки зібрали у Воронцівці, а третьої не вдалось. Назвали цю третю валку „жіночою", щоб відріжнити її від двох перших, і, може, щоб заімпонувати жінкам, але не помогло: ніхто нічого не дав. Пробували перевести, за допомогою шкіл, „дитячу" валку — таксамо безуспішно.

Було ясно, що вже не було що брати. Зібрали 59,000 пудів, а треба було 163,000!

Я не знаю ні одного села, яке виконало би плян більше ніж на 70%, а тимчасом було оголошено, що наша округа виконала плян на 103%, а Україна на 111%.

Чим це пояснити?

Що большевики можуть брехати й відсотки брати „з голови", це правда. Але тут могла бути й друга причина.

Україна дістала з Москви наказ зібрати певну скількість хліба. Це буде 100%. Харківський уряд, даючи завдання округам, для певности трохи додав. Нехай, мовляв, стараються! Так робила й округа, так робив і район, аж дійшло це до сільради — плян був збільшений майже удвоє. Тому й жадали на місцях більше, ніж земля вродила; тому то, виконавши на місцях плян на 40 до 50%, в загально-українському маштабі дістали 111%!

*) Ячмінний або кукурудзяний хліб.

XLV.

Дзвони на індустріялізацію.

„Кампанії" сипались, як з рога обильности: що новий день, що нова почта, що свіже число ґазети, — то й нова кампанія, нові завдання, нові мобілізації культурних сил... Всі позвикали так до цих кампаній, що вже перестали реаґувати на них.

Округа, неначе не відчуваючи паперової кризи, закидала сільради й комячейки все новими й новими наказами й розпорядками. Сільські й районові „начальники" зпочатку пробували трохи все те виконувати, але далі заплутались у тій паперовій зливі й безнадійно махали рукою:

— А що Бог дасть! Краще в тюрмі відсидіти, ніж намагатись поспіти за окружним начальством.

Але доля хотіла, щоб одну кампанію село попробувало здійснити. Наказувалось переконати селян у тім, щоб вони пожертвували церковні дзвони на індустріялізацію. Властиво всі церкви, з усім маєтком, належать державі. А релігійні громади тільки арендують у держави свої молитовні доми. З юридичного боку держава мала повне право забрати дзвони, але не вважаючи на це большевики добре знали, що в цій справі треба дійти до якоїтакої „згоди" з селянами, властиво, невтралізувати селян.

Почали на зборах переконувати селян, щоби вони віддали дзвони; обіцяли за це прислати трактора; говорили про те, що такий величезний капітал, стільки металю, який так потрібний для індустріялізації, марнується дурно. Селяни мовчали. Здавалось, уже переконалися, що на голосуванні пропозиція ячейки все провалювалась.

— Товариші! Адже ви ходите на збори без дзвона, так і до церкви будете собі ходити; ніхто вам не перешкаджає молитись, — переконував секретар комячейки.

— А як пожежа, то чим, язиками будемо дзвонити, щоби люди бігли гасити? — запитав зі злістю один селянин.

Про таку річ ніхто в комячейці не догадався потурбуватись. Вирішили одного дзвона залишити й повісити біля сільради.

Рівночасно з цим на зборах профспілок зробили ухвалу не тільки зняти дзвони, а й закрити церкву.

(Дальше буде).

Хоч бурі йдуть і громи бють
І в горю серце тоне —
Та вже не вбє нас вража лють,
Не розідять кордони.
Бо ясне сонце вже з імли
Зійшло на нашім полі,
Юнацтва тисячі зросли
У нашій „Рідній Школі".

—o—

Ніякий культурний нарід не може обійтися без шкільного Товариства, яке в національній державі стає клітиною державно-освітного апарату, а в мішаній — доповнює її занедбання чи недогляди в освітній роботі. — Скількиж більше значіння для бездержавного українського народу має „Рідна Школа" в старому краю! Памятаймо на це!

—o—

Українські Товариства, Братства й Сестрицтва, які ще не є **членами-добродіями** „Рідної Школи", повинні приняти це членство в цьому ювилейному році її 50-ліття. Даток члена-добродія 50 долярів **одноразово.**

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ДУРНОМУ ХОЧ КІЛОК НА ГОЛОВІ ТЕШИ.

Отак і з українськими большевиками. Що хто не говорив би, вони все співають своєї протиукраїнської пісеньки. Готові служити, кому лише хочете, але ніколи свому народови, чи свому краеви. Ці інтернаціональні байстрюки не мають ні свого народу, ні землі своїх батьків, а тому, як ті байстрята, вислугуються, кому доведеться.

Вони знову співають свдеї: „Не давайте жертв на Рідну Школу українську. Чекайте, поки Ляхи вас будуть учити в їх школах любови до рідного краю, до рідного пароду". Дарма, що тим „рідним краем" вони будуть пазивати Польщу, а „рідним народом" тих, що пацифікували Галичину й мордують її населення.

Це все байстрюки співають на те, щоб українські люди складали гроші на таких самих, як вони, інтернаціональних байстрюків, що вродилися на інших землях земської кулі. „Наші" большевики закликають Українців складати гроші на польські, жидівські, московські, мадярські й які лише хочете комуністичні газети, чи на комуністичні справи інших пародів, але не на українські народні справи. Складайте, мовляв, гроші на „Дейлі Воркер", але не на „Рідну Школу". Комуністичні воспаки так лютують на жертвенність української еміграції для Рідного Краю тому, що псується їх „інтернаціональний бизнес".

РАДУЙСЯ, ФАРМЕРЕ!

Рептилька українських комуністів у Канаді подає великими літерами новинку, що „Росія виконає стопроцентово свій план експорту пшениці". Себто значить: радуйся канадійський і американський фармере, що будеш далі переживати економічну депресію, бо московські большевики загатить світові ринки тією пшеницею, котру вони відняли від голодного українського та московського селянина.

Радуйся з комуністичного успіху, американський та канадійський фармере, і тому, що будеш бідувати далі зі своєю пшеницею, а твій брат хлібороб під большевиками буде вмирати з голоду, бо комуністи забрали від нього все збіжа, щоби „будувати комунізм" та морити голодом рабів, що опинилися в сатрапії Сталіна. Голодний раб не здібний до активної боротьби за своє визволення — це знають усі деспоти.

ЦАРСЬКІ СПАДКОЄМЦІ.

На українських землях тепер розпаношилися спадкоємці царської Росії: Поляки та московські большевики. Ляхи не відстають від большевиків у свому наслідуванню всього того, що лишила їм історія царської Росії. Минулого року ляшня перевела в Галичині „пацифікацію", що була зразком старих царських карних експедицій на українські села. А тепер ляшня дібралася до Жидів.

Погромили Жидів і „нагнали страху" їм, а тепер беруться до систематичнішої акції — до бойкоту й до „нумерус клявзус" для жидівських студентів у ріжних школах. Вже мало що лишилося до позбавлення Жидів у Польщі всіх прав і свобід та до заведення „черти осілости", поза якою Жиди не матимуть права жити. А коли яка Жидівка схоче оселитися за межами цієї „черти осілости", то буде змушена вибирати „промисловий жовтий білет", себто свідоцтво на право займатися проституцією.

Це мало би бути таке льогічне закінчення польської жидофобської політики. Та від самої Польщі і її політики вже давно тхне тим „промислом", на який у Росії видавано „жовті білети". Польща вже давко має „достойне право" та такий білет і прийде час, коли її по всьому світу будуть стрічати так, як взагалі стрічають ту, що посідає цей білет.

„А МУРКО СЛУХАЄ ТА ЇСТЬ".

В нашім народі є така байка, де оповідається, як господар піймав свого кота на гарячому вчинку, коли він украв ковбасу. Отут господар почав грозити свому котови та все приговорювати: „А ти сякий, а ти такий, а ти безсоромний, та я тебе". А Мурко, так звали кота, все слухає та їсть. Попоївши, пішов на сонце своє черево вигрівати, а господар задовольнився тим, що добре накартав свого улюбленця.

Отаке можна сказати тепер про Японію, яка все більше захоплює Манджурію та міцніше обсаджує її своїм військом. Великі держави й Ліґа Націй грозять їй, Китай протестує, а Японія робить своє. Отак саме, як у тій байці: „А Мурко слухає та їсть".

ПОДЯКА.

Я нижче підписана членкця відділу 30 У. Н. Союза повідомляю Головну Екзекутиву, що я одержала запомогу в сумі $25, за котру дуже сердечно дякую.

Пелагія Гамівка.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

TO OBSERVE ANNIVERSARY OF ORDINATION.

The silver jubilee of his ordination to the priesthood in the Greek Rite of the Catholic Church will be observed on Thanksgiving Day by the Rev. Vladimir Spolitakewicz, pastor of St. Michael's Ukrainian Church, Chesnut St. and Riverview Place.

Many local and out of town priests will join with Father Spolitakewicz in the observance of his ordinaton. A special program of music has been arranged by Profesor Michael Fatiuk. For three days preceding the celebration a retreat will be conducted at the church by the Rev. Leo Lewicky, of Cleveland, O.

Nine years of Father Spolitakewicz's priestly life have been spent in Yonkers. His work among his countrymen in the city and nation is well-known. Due principally to his untiring efforts the present imposing church edifice and rectory were erected.

Rev. Vladimir Spolitakewicz.

He is well-known as a patriot in national work, having been for many years president of the United Ukrainian Organizations and is at present chieg advisor of the Ukrainian National Association of Jersey City. He is also a member of the Fourth Degree, Knights of Columbus, LaRabida Council of Yonkers.

A Native of Galicia.

Father Spolitakewicz was born in 1882 in Galicia, Western Ukraine. He was educated there and was graduated from the University of Lwow, otherwise and more universally known as the University of Lemberg. Lemberg is the capitol of Western Ukraine and it was in this city that he was ordained in November, 1906, by the Archbishop of Lwow, Count Andrew Sheptycky.

After his ordination Father Spolitakewicz felt that his people who had left the homeland and come to America, were in need of spiritual aid and he, with the missionary spirit, also came to this country to labor among his people. His first parish was in St. Nicholas Church in St. Clair, Pennsylvania. This was in 1907 and in 1908 he went to St. Peter and St. Paul Church in Mount Carmel, Pennsylvania, where he remained until 1913. Upon order of the bishop he was transferred to St. Peter and St. Paul Church in Wilkes Barre.

Came Here in 1922.

In August, 1918, he was again transferred, this time to St. Joseph's Church in Rochester, N. Y. Shortly after his arrival in Rochester a terrible epidemic of influenza swept the upper part of New York State and his labors during this trying time were prodigious. It was also in Rochester that he was severely burned while carrying to safety The Blessed Sacraments when fire broke out in the church. His health was effected and he was forced to leave the lake territory and go back to the more mountainous regions of Pennsylvania where he was in charge of the church in Shamokin. In March, 1922, he came to Yonkers as pastor of St. Michael's Church and has been here since that time.

Priests To Attend.

The Canon Law of the church provides for a special Silver Jubilee Mass, which Father Spolitakewicz will celebrate on Thanksgiving Day Assisting him in this special Mass will be 15 Greek Catholic priests.

(The Yonkers Herald, Friday, November 20, 1931).

ЩО МОЖНА КУПИТИ В БАЗАРІ ВИСОЧАНСЬКОГО В НЮАРКУ

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляється Вп. пп. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на 1932 рік для членів У. Н. Союза вже розпочалася і що вже вислано календарі на адреси пп. Секретарів для слідуючих відділів:

Вислано почтою дня 24. листопада:

Від. 234, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 244, 245, 246, 247, 248, 250, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 275, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 291, 293, 294, 297, 298, 299, 300 (2 п.), 302, 303, 304, 305, 306, 307, 309, 310, 311, 312.

Вислано експресом дня 24. листопада:

Від. 235, 243, 251, 252, 259 (2 п.), 274 (2 п.), 276 (3 п.), 292 (3 п.), 295 (2 п.), 296 (2 п.), 301 (2 п.), 308.

Котрий би зі згаданих відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня висилання канлендарів, нехай сейчас повідомить Адміністрацію „Свободи".

ПОПУЛЯРНІ ЦИГАРЕТКИ В АВСТРІЇ

Недавно опублікований звіт Департаменту Промислу стверджує, що вироблювані на американський спосіб цигаретки в Австрії тішаться там великою популярністю. В Австрії фабрикує й контролює цигаретки державна інституція, бо це є там державним монополем. Державна австрійська статистика виказує, що минулого року вироблено в Австрії імітованих американських цигареток коло пять мілонів штук, а імпортовано з Америки біля одного мілона штук. В Америці вироблювання цигареток є в руках приватних установ, які перемагаються в змаганнях удосконалювання ріжних метод при вироблюванню, як от виключний спосіб праження „Локі Страйк" з приміненням ультра-фіолетних промінів, щоби вибрати з тютюну всякі природні подражники, які в нім знаходяться. Американський листковий тютюн має в Австрії теж великий попит. У 1930 р. розійшлося його там 1,831 метричних тон, а в 1929 р. лише 1,432 тон. Доносять що імпорт американського листкового тютюну до Австрії в біжучім році значно збільшився. (Огол.).

Директор: То прикра справа, що ви згубили ключик від огнетревалої каси з актами... Ага, правда, ви маєте резервовий ключик. Я просив вас, щоби його добре сховали. Де ви його маєте?

— Я замкнув його в огнетревалій касі.

—o—

Судня: Ви кажете, що обвинувачений вдарив вас тяжким дрючком по голові, а лікар не міг знайти ніякої рани або гудза, рішучо нічого!

Обвинувачений: Хай пан судя подивляться на дрючок!

—o—

Має щастя.

— Тату, правда, ти обіцяв мені дати витрискове перо, коли я принесу добре свідоцтво. Маєш щастя, бо не потребуєш купувати пера!

— Що мені робити, щоби мій чоловік не виходив так часто вечором?

— Ти повинна ходити з ним.

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР.

Кілька хвилин Вепер стояв над трупом своєї жертви. Нарешті він почув галас жовнірів, що наближалися до нього. Вони його можуть скоро схопити й можливо вбють, бо в джунглях суд і розправа дуже короткі. Він не хотів умирати. Страх охопив Вепера й він рішився тікати в джунглі. Ніколи йому ще так не хотілося жити, як тепер. Він з одчаєм кинувся тікати геть і подався через площу до воріт у високім паркані.

—o—

Тут йому перегородив дорогу вартовий. Вепер, не роздумуючи довго, стрілив у нещасливого чорного й поклав його на місці трупом. Потім схопив на себе всю його зброю. Поспішно відчинив ворота й побіг у джунглі. Скоро непроглядна темнота джунглів сховала Вепера від людського ока. Він не думав над тим, куди тікати. Біг навмання з одним лише бажанням: як найскорше втекти від жовнірів, що гналися за ним.

—o—

Отак він то біг, то поспішно продирався через кущі, то ледви плентався, почуваючи страшенну втому. Цілу ніч пробирався все далі. Досвіта він лише трохи отямився й зрозумів, що він тепер заблукався в джунглях без поживи, без води й з обмеженою скількістю набоїв. Що робити тепер і куди йти? Чим далі, то все більше з кожним кроком Вепер тратив сили. Напружуючи останки сил, він усеж рухався вперед, але без цілі.

—o—

Нарешті змучений повалився на землю на невеличкій полянці. Не стямився, як заснув міцно. Тут його спіткав Араб Ахмед Зек, що зі своїми слугами полював у джунглях. Слуги хотіли відразу вбити ненависного їм білого, але Зек спинив їх: „Лїпше людину наперед розпитати й щось довідатися від неї, а потім убити, ніж наперед убити, а потім розпитувати". Слуги Ахмета розсміялися з задоволенням і почали штовхати Вепера.

—o—